

สรุปสถานการณ์ตลาดข้าวสหรัฐฯไตรมาสแรกของปี 2008

สถานการณ์ทั่วไปของตลาดในปัจจุบันและการคาดการณ์ในอนาคต

ในปีการตลาดข้าว (rice marketing year) 2007/2008 (สิงหาคม – กรกฎาคม) ข้าวในตลาดสหรัฐฯมีราคาสูง กิจกรรมการส่งออกข้าวและการนำเข้าเป็นไปในทางเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากความต้องการข้าวสหรัฐฯในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น และความต้องการบริโภคของผู้บริโภคภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

มีการคาดการณ์ว่าเมื่อสิ้นปีการตลาดข้าว 2008/2009 จำนวนข้าวในสต็อกของสหรัฐฯที่เหลืออยู่จะลดลงต่ำกว่าจำนวนในปี 2007/2008 (ที่ประมาณการว่ามีสต็อกข้าวที่ 9.79 แสนเมตริกตัน) ประมาณร้อยละ 21 หรือจะมีข้าวเหลือในสต็อกประมาณ 7.7 แสนเมตริกตัน เป็นสต็อกข้าวที่ต่ำที่สุดในรอบยี่สิบปีของสหรัฐฯ สัดส่วนข้าวในสต็อกต่อข้าวที่ถูกนำมาใช้เท่ากับร้อยละ 7.6 เป็นสัดส่วนที่ลดลงจากปีก่อนหน้านี้ประมาณร้อยละ 11.5 สต็อกข้าวเมล็ดยาวและสัดส่วนของข้าวเมล็ดยาวในสต็อกต่อข้าวเมล็ดยาวที่ถูกนำมาใช้เท่ากับร้อยละ 6.1 เป็นสัดส่วนที่ต่ำที่สุดในรอบยี่สิบปีเช่นกัน สหรัฐฯคาดการณ์ว่าในระยะต่อจากนี้ไปจำนวนข้าวในสต็อกของตนในแต่ละปีจะเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ทั้งนี้เป็นผลกระทบจากความ及要求ที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆในตลาดโลกและภายในประเทศสหรัฐฯเองในขณะที่การขยายตัวของจำนวนพื้นที่การผลิตภายในประเทศถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขด้านราคาน้ำมัน ปุ๋ย และพืชเกษตรทางเลือกอื่นที่ให้ผลกำไรมากกว่า

อุปทานข้าวสหรัฐฯในปี 2008/2009 คาดว่าจะเท่ากับ 10.93 ล้านเมตริกตันต่ำกว่าในปี 2007/2008 ร้อยละ 7 อุปทานข้าวที่ลดลงส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสต็อกข้าวที่เหลือข้ามมาจากปี 2007/2008 มีจำนวนต่ำกว่าปีก่อนหน้านั้นคือมีเพียง 9.79 แสนเมตริกตัน การลดลงส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่เมล็ดยาวที่เหลือข้ามปีมาเพียง 4.39 แสนเมตริกตัน เป็นอุปทานข้าวที่ลดลงจากปีก่อนหน้านี้ร้อยละ 62

ราคาเฉลี่ย ณ ที่นาของข้าวสหรัฐฯมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สืบเนื่องมาจากราคาพืชเกษตรทางเลือกอื่นที่ผลิตได้ในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ราคาข้าวในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆเช่นเดียว กับความต้องการบริโภคภายในประเทศ อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มว่าราคาข้าวสหรัฐฯโดยเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ช้ากว่าราคาข้าวของประเทศผู้ผลิตข้าวในเอเชีย และจะทำให้ข้าวสหรัฐฯสามารถแข่งขันได้กับราคาข้าวของคู่แข่งซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตในเอเชีย เปิดโอกาสให้ข้าวส่งออก

สหรัฐฯสามารถแข่งขันได้มากยิ่งขึ้นในตลาดนำเข้าข้าวโลก ทำให้สหรัฐฯคาดการณ์ราคาข้าวเฉลี่ย ณ ที่นาของตนในปีข้าว 2008/2009 ว่าจะอยู่ระหว่าง 407.85 – 429.90 เหรียญต่อหนึ่งเมตริกตัน เป็นราคาที่เพิ่มสูงกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับราคา 283.29 – 289.90 เหรียญในปี 2007/2008

สถานการณ์ตลาดการบริโภคภายในประเทศ

ตลาดการบริโภคข้าวโดยรวมยังคงขยายตัวอย่างเข้มแข็ง ตลาดการบริโภคข้าวในสหรัฐฯสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆตามแหล่งที่มาของข้าวคือ

1. ตลาดการบริโภคข้าวที่ผลิตได้ในสหรัฐฯ มีแนวโน้มไปในทางขยายตัวตามอัตราการขยายตัวของประชากรสหรัฐฯ
2. ตลาดการบริโภคข้าวนำเข้า ข้าวนำเข้าทั้งที่เป็นข้าวหอมเมล็ดยาวและข้าวบาสมาดิ กำลังได้รับการบริโภคอย่างกว้างขวางในตลาดสหรัฐฯทั้งในตลาดผู้บริโภคที่คุ้นเคยกับการบริโภคข้าวนำเข้าและในตลาดผู้บริโภคที่เป็นชนพื้นเมือง มีประมาณการว่าร้อยละ 17 ของข้าวที่บริโภคภายในประเทศสหรัฐฯเป็นข้าวนำเข้าและคาดว่าภายในระยะ 10 ปี สัดส่วนจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 การขยายตัวของตลาดการบริโภคข้าวนำเข้าสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของจำนวนประชากรสหรัฐฯที่เป็นชนกลุ่มน้อยที่อพยพมาจากประเทศที่บริโภคข้าวเป็นหลักและความคุ้นเคยของผู้บริโภคพื้นเมืองต่ออาหารประจำชาติของผู้บริโภคชนกลุ่มน้อย อย่างไรก็ตามการพยากรณ์ว่า ในอนาคตอัตราการขยายตัวจะเริ่มชะลอลงเร็ว ๆ สืบเนื่องมาจากการบริโภคสหรัฐฯที่เป็นรุ่นลูกหลานของผู้บริโภคสหรัฐฯที่เป็นชนกลุ่มน้อยจะมีความเป็นอเมริกันเพิ่มมากขึ้นและจะเริ่มออกห่างจากอาหารพื้นเมืองดั้งเดิมของเชื้อชาติของบรรพบุรุษเข้าสู่อาหารตะวันตกเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ปัจจุบันแม้ว่าราคาข้าวนำเข้าจะเป็นไปในทางเพิ่มสูงขึ้นแต่การบริโภคข้าวนำเข้าในตลาดสหรัฐฯจะไม่ลดลงมากนัก ทั้งนี้เหตุผลสำคัญเป็นเพราะข้าวเมล็ดยาวอื่น ๆไม่สามารถมาทดแทนข้าวหอมที่มาจากการนำเข้าได้ ส่วนใหญ่ของผู้บริโภคข้าวในกลุ่มนี้จะยังคงยึดติดกับการบริโภคข้าวหอมและในขณะนี้เริ่มยอมรับราคาที่เพิ่มสูงขึ้น

สถานการณ์การผลิตภายในประเทศ

ข้าวส่วนใหญ่ที่ผลิตได้ในสหรัฐฯเป็นข้าวเมล็ดยาวที่เหลือเป็นข้าวเมล็ดกลางและสั้น ในปี 2007 สหรัฐฯได้ผลผลิตข้าวมากกว่าปีก่อนหน้านั้นร้อยละ 6 อย่างไรก็ตามพื้นที่นาและผลผลิตในปีตลาดข้าว 2008/2009 อาจจะไม่สามารถขยายตัวได้มากนักเนื่องจากปัญหาเรื่องราคาน้ำมันเชื้อ

เพลิงและราคาปุ๋ยที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันพืชเกษตรทางเลือกอื่นเช่นถั่วเหลืองหรือข้าวสาลี มีราคาในตลาดที่ดีกว่า ชาวนาในเขตพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำทางภาคใต้ของสหรัฐฯที่เป็นแหล่งผลิตข้าวสำคัญของสหรัฐฯอาจจะลดพื้นที่การปลูกข้าวลง แต่การปลูกข้าวในแคลิฟอร์เนียจะทรงตัวเพราะในพื้นที่แถบนี้ไม่สามารถปลูกพืชเกษตรทางเลือกอื่นที่มีราคาสูงกว่าข้าวได้ ทำให้สหรัฐฯคาดการณ์ผลผลิตในปี 2008/2009 ไว้ที่ 8.93 ล้านเมตริกตัน ในจำนวนนี้ 6.35 ล้านเมตริกตันเป็นข้าวเมล็ดยาว ที่เหลือเป็นข้าวเมล็ดสั้นและเมล็ดกลาง อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้สภาวะอากาศผิดปกติในพื้นที่ปลูกข้าวทางใต้ของสหรัฐฯที่มีฝนตกหนัก พายุทอร์นาโด และน้ำท่วมในหลายพื้นที่ อาจจะส่งผลกระทบต่อจำนวนแท้จริงของผลผลิตข้าวสหรัฐฯในปี

สถานะการณ์ตลาดนำเข้า

ปัจจุบันข้าวนำเข้าคิดเป็นประมาณร้อยละ 8 ของอุปทานข้าวรวมทั้งสิ้นของสหรัฐฯ สหรัฐฯประมาณการณ์ว่าในระยะสิบปีข้างหน้าอัตราเฉลี่ยของการขยายตัวของการนำเข้าข้าวจะเท่ากับร้อยละ 3 ต่อปี และข้าวนำเข้าจะคิดเป็นร้อยละ 9-10 ของอุปทานข้าวรวมทั้งสิ้นของสหรัฐฯ ส่วนใหญ่ของข้าวนำเข้าเป็นข้าวหอม(ข้าวเมล็ดยาว)รองลงมาคือข้าวบาสมาดิ ประเทศไทยเป็นแหล่งอุปทานนำเข้าข้าวสำคัญสูงสุดของสหรัฐฯ มีแนวโน้มให้เห็นว่าเกือบจะทั้งสิ้นของการขยายตัวของการนำเข้าข้าวจะเกิดจากการนำเข้าข้าวหอม

สหรัฐฯประมาณการณ์ว่าในปี 2008/2009 จะนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5 หรือประมาณ 1 ล้านเมตริกตัน เกือบจะทั้งสิ้นจะเป็นการนำเข้าข้าวเมล็ดยาว คาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 หรือประมาณ 7.25 แสนเมตริกตัน และเกือบจะทั้งสิ้นจะเป็นข้าวหอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวหอมจากประเทศไทย

สถานะการณ์ตลาดส่งออก

ส่วนใหญ่ของการส่งออกของสหรัฐฯเป็นการส่งออกข้าวเปลือกเนื่องจากไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาดข้าวสีแล้ว โอกาสการขยายตัวของการส่งออกของสหรัฐฯจะเกิดขึ้นเมื่อตลาดข้าวโลกขยายตัว ประเทศผู้ผลิตข้าวในเอเชียมีปัญหาเรื่องอุปทานข้าวส่งออก ผลผลิตภายในประเทศที่เพิ่มมากขึ้นที่ทำให้อุปทานภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น และเมื่อราคาข้าวสหรัฐฯต่ำกว่าราคาข้าวของประเทศผู้ผลิตในเอเชียที่เป็นคู่แข่งกัน เมื่อเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ข้าวเมล็ดยาวจากการผลิตในภาคใต้ของสหรัฐฯที่เป็นข้าวเบอร์ 2 หักสี่เปอร์เซ็นต์ บรรจุในถุง FAV (free alongside vessel) จากท่าเรือบริเวณอ่าวเม็กซิโก มีการเสนอขายในราคาส่งออกที่ 926 เหรียญต่อเมตริกตัน

ต่ำกว่าราคาส่งออกของไทย และเป็นราคาที่ลดลงกว่าราคาที่เสนอขายกันในเดือนเมษายน
ประมาณ 22 เหรียญฯแต่ยังคงเป็นราคาเสนอขายที่เพิ่มสูงขึ้นเท่าตัวภายในหนึ่งปี

การส่งออกของสหรัฐฯในปีตลาดข้าว 2008/2009 คาดว่าจะชะลอตัวลงเนื่องจากอุปทาน
ข้าวของสหรัฐฯตึงตัวและราคาที่สูงขึ้น สหรัฐฯคาดการณ์ว่าจะส่งออกข้าวเมล็ดยาวได้ประมาณ
3.26 ล้านเมตริกตัน ลดลงจากปี 2007/2008 ร้อยละ 15 ส่วนใหญ่จะส่งไปยังเม็กซิโก อเมริกา
กลาง ประเทศในแคริบเบียนและตะวันออกกลาง ยุโรป คานาดา และแอฟริกา

โดยพื้นฐานแล้วตลาดส่งออกของสหรัฐฯและของไทยเป็นคนละตลาด เพราะชนิดของพันธุ์
ข้าว ลักษณะของสินค้า และนโยบายการส่งออกที่แตกต่างกัน สหรัฐฯสามารถถือครองตลาดข้าว
ในประเทศต่างๆที่ตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาและใต้ที่นิยมนำเข้าข้าวเปลือกไว้ได้หมด ในขณะที่
ตลาดส่งออกสำคัญของไทยคือตลาดที่นำเข้าข้าวสีแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่ออุปทานส่งออกข้าวของ
ประเทศผู้ส่งออกเอเชียเกิดการตึงตัวในขณะที่ความต้องการของตลาดโลกเพิ่มขึ้นเช่นในปัจจุบัน
จะเปิดโอกาสให้แก่การขยายตัวของการส่งออกข้าวสีแล้วของสหรัฐฯเพิ่มมากขึ้น แต่สหรัฐฯยังคง
ไม่สามารถแข่งขันได้ในตลาดนำเข้าข้าวในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อินโดนีเซีย มาเลเซีย
และฟิลิปปินส์) ที่ถือครองโดยประเทศไทยและเวียดนาม ปัจจุบันการขยายตัวของการส่งออกข้าว
สีแล้วของสหรัฐฯเกิดขึ้นในตลาดส่งออกในตะวันออกกลาง การส่งออกไปยังตลาดยุโรปมีแนวโน้ม
เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน และการส่งออกข้าวไปยังตลาดนำเข้าข้าวเมล็ดกลางและสั้นในเอเชียยังคง
ดำเนินไปได้ด้วยดี

สถานการณ์ข้าวไทยในตลาดสหรัฐฯ

ความผิดปกติของข้าวไทยในตลาดสหรัฐฯเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาต่อเนื่องกับช่วงเวลาที่
อินเดียและเวียดนามใช้นโยบายจำกัดหรือห้ามส่งออกข้าวเมล็ดยาว ส่งผลทำให้การค้าข้าวหอมใน
ตลาดโลกเกิดการตึงตัว และราคานำเข้าข้าวเพิ่มสูงขึ้น

ในช่วงเวลาดังกล่าวข้าวเมล็ดยาวเกือบจะทั้งสิ้นที่เป็นข้าวหอมนำเข้าไปยังตลาดสหรัฐฯมี
ราคาจำหน่ายที่สูงขึ้นผิดปกติ เมื่อประกอบเข้ากับข่าวการขาดแคลนข้าวในตลาด ทำให้ผู้บริโภคร
บางกลุ่ม ทั้งที่เป็นผู้บริโภครธุรกิจและผู้บริโภคทั่วไปเกิดความตื่นตระหนกและเริ่มกักตุนข้าว
จนทำให้ผู้ค้าปลีกข้าวบางรายที่กลัวว่าข้าวในสต็อกของตนจะหมดลงเร็วและจะไม่สามารถหาข้าว
มาทดแทนได้ทันประกาศจำกัดจำนวนข้าวที่จะขายให้แก่ผู้บริโภครทั่วไปในแต่ละครั้ง ผู้ค้าปลีกกลุ่ม
นี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักธุรกิจสหรัฐฯที่ซื้อข้าวในราคาขายส่งจากผู้นำเข้าข้าว สำหรับผู้นำเข้าและ

ผู้ค้าปลีกข้าวในรัฐแคลิฟอร์เนียที่เป็นนักธุรกิจไทยไม่มีการจำกัดจำนวนการซื้อข้าวของลูกค้าที่เป็นผู้ค้าส่งหรือลูกค้าที่เป็นผู้บริโภคทั่วไป

ความเคลื่อนไหวในตลาดค้าข้าวในช่วงเวลาดังกล่าวแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ในบางพื้นที่ผู้นำเข้าไม่สามารถขายข้าวได้ เพราะผู้บริโภคหลักในตลาดเป้าหมายพร้อมใจกันงดการซื้อข้าวโดยไม่จำเป็นเพื่อกักตุนข้าวไว้ใช้ ด้วยเห็นว่าข้าวราคาสูงกว่าปกติ การระดมซื้อข้าวจะทำให้ข้าวราคาสูงมากยิ่งขึ้นและต้องการรอให้ข้าวราคาลดต่ำลง ในขณะที่บางพื้นที่ผู้นำเข้าข้าวสามารถขายข้าวได้หมดโดยรวดเร็วเพราะผู้ซื้อเพื่อนำไปขายในตลาดค้าปลีกกลัวว่าจะไม่สามารถหาซื้อข้าวได้

นับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2551 เป็นต้นมา กระแสความแตกตื่นเรื่องข้าวในตลาดสหรัฐฯ ถูกกลบด้วยกระแสข่าวเศรษฐกิจอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้นทุกวันจากราคาเฉลี่ยประมาณ 3.8 เหรียญต่อแกลลอนเป็น 4.8 เหรียญต่อแกลลอนภายในระยะเวลาหนึ่งเดือน และราคาสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดสหรัฐฯ ถีบตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 20 ดูเหมือนว่าผู้บริโภคในตลาดสามารถยอมรับและทำใจได้กับราคาข้าวที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับผู้บริโภคที่นิยมบริโภคข้าวเมล็ดยาวที่เป็นข้าวหอมไม่มีทางเลือกอื่น เพราะข้าวอื่น ๆ แม้แต่ข้าวเมล็ดยาวของสหรัฐฯ มีคุณสมบัติที่แตกต่างออกไปมากไม่สามารถทดแทนกันได้

ผู้นำเข้ารายใหญ่ในเขตแคลิฟอร์เนียรายงานว่า มีสต็อกข้าวพอเพียงสำหรับการจำหน่าย แต่มีความวิตกกังวลว่าเมื่อเวียตนามประกาศเลิกการห้ามส่งออกข้าวและเริ่มส่งข้าวออกอีกครั้งในช่วงเดือนมิถุนายน-สิงหาคม อาจส่งผลกระทบต่อราคาข้าวในตลาดสหรัฐฯ

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครลอสแอนเจลิส

10 มิถุนายน 2551

แหล่งที่มาข้อมูล: กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ และผู้นำเข้าไทยในแคลิฟอร์เนีย